

Hvad skal en lærer kunne?

Ole Goldbech,
Professionshøjskolen UCC

Kommentar til Carl Winsløw: "Læreruddannelse i fremtiden", MONA, 2017-1.

Carl Winsløw indleder sin analyse med overskriftens, ifølge ham selv på én gang naive og komplekse spørgsmål og allerede i sin beskrivelse af virkeligheden i det danske uddannelsessystem giver han en væsentlig del af svaret på spørgsmålet, nemlig som jeg fortolker det: Det afhænger fuldstændig af hvilke elever læreren skal undervise, og svaret er både mindst lige så naivt og komplekst som spørgsmålet. Der findes naturligvis en række gode begrundelser for at professionsuddannelsen til folkeskolelærer og den videnskabscentrerede universitetsuddannelse til gymnasielærer er forskellige. Først og fremmest ligger der en forskel i formålet med folkeskolen og gymnasiet, idet de begge er orienteret mod elevernes dannelse, medens gymnasiets tillige er orienteret mod det studieforberedende. Men det kunne måske tale for at de fuldstændig vandtætte skotter der eksisterer imellem uddannelserne gradvis burde åbnes. De to uddannelser ville sandsynligvis gensidigt kunne inspirere hinanden.

ASTE uddannelsen

Vores erfaringer med ASTE uddannelsen (omtalt og beskrevet tidligere i MONA i Goldbech, 2013 og Goldbech, 2015) på professionshøjskolerne Metropol og UCC er imidlertid at det ikke er helt enkelt at gennemføre denne åbning.

I udviklingen af ASTE uddannelsen har vi haft tre grundpiller, nemlig:

- de studerende skal præsenteres for eksempler på tværfaglig undervisning og derfor skal en del af undervisningsfagene (biologi, fysik/kemi, geografi og matematik) undervises i tværfaglige moduler,
- uddannelsen skal udvikles i et samarbejde mellem universitetsmiljøer og professionshøjskolemiljøer,
- de studerende skal have udvidet mulighed for praksistilknytning, dels gennem tilknytning til en enkelt skole gennem hele studieforløbet, dels gennem deltagelse i lektionsstudier.

Samarbejde mellem professionshøjskoler og universiteter

Udviklingen af ASTE uddannelsens hovedelementer og idégrundlag er i et vist omfang sket i et samarbejde mellem medarbejdere fra de to professionshøjskoler og medarbejdere fra de to universitetsmiljøer, Institut for Naturfagenes Didaktik (IND) fra KU og DPU fra AU. Men da udviklingen af uddannelsen på forhånd var bundet af at den skulle ligge indenfor rammerne af den ordinære læreruddannelse har der ikke været muligheder for fx at ændre ved vægtningen imellem undervisningsfagene, fagene i gruppen lærerens grundfaglighed, bachelorprojektet og praktikken. Der har dog hele tiden været et berigende samarbejde i udviklingsgruppen, som har bestået af undervisere på de to professionshøjskoler og enkelte medarbejdere fra de to universitetsmiljøer, med talrige refleksioner over netop spørgsmålet, hvad er det en lærer skal kunne?

De største vanskeligheder i samarbejdet i udviklingsgruppen mellem de to grupper medarbejdere (professionshøjskoler og universiteter) har vist sig i forbindelse med udviklingen af nye moduler, især de fire tværfaglige moduler. Strukturen i de fire moduler er valgt således at hvert modul indeholder en vis mængde stof fra to eller tre af de fire undervisningsfag og at vægtningen tilsammen med de monofaglige moduler giver hvert af undervisningsfagene en samlet andel som vist i Figur 1. I diskussionerne af hvad indholdet i de tværfaglige moduler skulle være, viste det sig meget tydeligt, som Carl Winsløw påpeger, at der er forsvindende lidt fælles indhold i folkeskolelærer- og gymnasielæreruddannelsen. Medarbejderne fra universitetsmiljøerne fandt det endvidere vanskeligt at bidrage til udviklingen af modulerne da de ikke var fortrolige med den faglige og fagdidaktiske diskurs der er en del af professionshøjskolemiljøet.

En anden mulighed for samarbejde mellem de to undervisningsmiljøer er gensidige besøg og gæstelærerfunktion. Den er kun i meget begrænset omfang indtil nu blevet udfoldet i forbindelse med ASTE uddannelsen, men den rummer helt klart et potentiale ikke mindst i bestræbelserne på at overkomme de kulturelle barrierer der åbenlyst er mellem miljøerne.

	Monofaglig	ASTE 1	ASTE 2	ASTE 3	ASTE 4	SUM
BIO	20	7	3	-	-	30
FYS/ KEM	20	-	3	3	4	30
GEO	20	-	4	-	6	30
MAT	30	3	-	7	-	40

Figur 1. Vægtningen mellem de 4 undervisningsfag i monofaglige moduler og i de fire tværfaglige moduler

En tredje mulighed for samarbejde de to undervisningsmiljøer imellem er blevet afprøvet i forbindelse med en række lektionsstudier eller åbne lektioner, som er blevet arrangeret i forbindelse med ASTE uddannelsen. Her har der været en åben invitation til medarbejdere ved relevante miljøer på KU. Det har givet anledning til nogen deltagelse ligesom det har medvirket til væsentlige refleksioner ved de didaktiske samtaler som efterfølger en åben lektion (Mogensen, 2015). Denne mulighed rummer ligeledes et stort potentiale for udbygningen af samarbejdet mellem de to sektorer og på længere sigt mulighed for inspiration de to læreruddannelser imellem på det fagdidaktiske område.

Praksistilknytning

Ud over forskellen mellem de to veletablerede læreruddannelser fremhæver Carl Winsløw skellet mellem på den ene side den rent teoretiske uddannelse og den rendyrkede mesterlære. De to uddannelser kan vel siges begge at forsøge at finde et kompromis mellem de to positioner.

I udviklingen af ASTE uddannelsen har vi tilstræbt at tydeliggøre praksistilknytningen, men ikke på bekostning af uddannelsens teoretiske indhold hverken i undervisningsfagene eller i lærernes grundfaglighed. Vi har derfor tilstræbt at en studerende på ASTE uddannelsen så tidligt som muligt efter studiestart får tildelt en skole som dels skal tjene som praktikskole for den studerende dels være en kilde for den studerende til indsamling af empiri i forbindelse med den teoretiske del af uddannelsen, ikke mindst i forbindelse med bachelorprojektet.

Der er generelt et godt samarbejde mellem professionshøjskolerne og ASTE praktikskolerne. Der er blevet gennemført kurser for alle praktiklærere som er tilknyttet ASTE, omfattende bl.a.: Introduktion til ASTE uddannelsens opbygning og principper, Lektionsstudier – planlægning, observation og vejledningssamtalen, Moderne didaktiske principper for matematik og naturfag – undervisningsplanlægning og nye Forenklede Fælles Mål, Udvikling af en flerfaglig didaktik – tværfaglighed i naturfagene – aktionslæring som metode, dannelse af faggrupper.

For de studerende, hvor det er lykkedes i store træk at gennemføre alle praktikforløb og øvrige praksistilknytning på samme skole, har vi fået positive tilkendegivelser i forhold til forløbet fra både studerende og praktikskoler. Det kunne således tilstræbes at der ved yderligere udvikling af læreruddannelser arbejdes på at skabe en tydelig tilknytning mellem den enkelte studerende og en skole.

I den anden del af ASTE uddannelsens bestræbelse på tydelig praksistilknytning er der blevet gennemført lektionsstudier for alle studerende, fortrinsvis i faget matematik, men der pågår udvikling af formatet også for de øvrige tre undervisningsfag. Der er således blevet gennemført en række lektionsstudier med udgangspunkt i en

tværfaglig naturfagsundervisning på en skole i Frederiksberg Kommune, hvor Professionshøjskolen Metropol har arrangeret et samarbejde der betyder at der er blevet inviteret til åbne lektioner for alle ASTE studerende, deres undervisere og andre interesserede på en fast ugedag gennem forårssemesteret.

Afslutning

Jeg håber, at jeg gennem denne korte skitsering af aktiviteterne i ASTE uddannelsen har bidraget til at kaste lidt lys over nogle muligheder, der ligger for forandringer af læreruddannelse indenfor de bestående rammer. Vi vil naturligvis gerne være med til at afprøve nogle mere vidtgående forandringer og jeg er helt enig med Carl Winsløw når han skriver: "Og de radikale former af disse modeller som vi aktuelt har, ville næppe blive genopfundet hvis vi startede forfra og konstruerede læreruddannelserne i sammenhæng og til det 21. århundrede ...". Vi savner i den grad en mere eksperimenterende og innovativ tilgang til det at uddanne lærere.

Hvad skal en lærer kunne i det 21. århundrede? Lundbeckfonden skrev i sit call, hvor vi gav ASTE uddannelsen som respons,

Ligesom eleverne skal opleve glæden ved naturfag i undervisningen, skal lærerstuderende og lærere have glæden ved at formidle fagene. (Lundbeckfonden, 2010),

så et kort og fyndigt svar må blive at en lærer først og fremmest skal kunne fremkalde begejstring hos sine elever.

Referencer

- Goldbeck, O. & Nielsen, K. (2015) Udsigt til bedre læreruddannelse – Erfaringer fra to udviklingsprojekter, Aktuel analyse i *MONA*, 2015-4
- Goldbeck, O & Rasmussen, K. (2013) ASTE-profil i den nye læreruddannelse, Kommentar i *MONA*, 2013 -4
- Mogensen, A. (2015) *Lektionsstudier i skolen – kollegial sparring gennem fælles studier*, DAFOLO